

Estetikkveileder for Setermoen sentrum

Vedtatt av kommunestyret 22.02.2006, med revisjon vedtatt av kommunestyret den 08.02.2023

Innhold

1.	Innledning.....	4
1.1.	Visjon	4
1.2.	Bruk av veilederen.....	4
1.3.	Bakgrunn	4
1.4.	Mål	4
2.	Bebyggelsesstruktur	6
2.1.	Historie	6
2.2.	Dagen i dag	6
2.3.	Framtida	6
3.	Byggeskikk	7
3.1.	Bygningstyper og utforming	7
3.2.	Vinduer	10
3.3.	Ytterdører	10
3.4.	Materialer	10
3.5.	Tilbygg og påbygg	11
4.	Fargesetting	11
4.1.	Historie	11
4.2.	Dagen i dag	12
5.	Plassbelegg.....	14
5.1.	Kjøreveier.....	14
5.2.	Gangarealer	15
5.3.	Fotgjengeroverganger	15
5.4.	Offentlige plasser og byrom.....	15
5.5.	Private gaterom	16
6.	Møbler	17
6.1.	Generelt om møbler	17
6.2.	Benker	17
6.3.	Stammebeskyttelse, Avfallsbeholdere og Sykkelstativ.....	17
6.4.	Pullerter	18
6.5.	Busskur	18
7.	Murer og gjerder	19
7.1.	Gjerder	19
7.2.	Murer	20
8.	Belysning og armaturer	21
8.1.	Bakgrunnsbeskrivelse belysning og armaturer	21
9.	Skilt.....	25
9.1.	Offentlige skilt	25
9.2.	Reklameskilt	25
10.	Beplantning.....	26
10.1.	Bakgrunnsbeskrivelse beplantning	26

11. Profilering og utsmykning.....	28
11.1. Idéer	28
12. Viktige områder	29
12.1. Hovedgate - E6	29
12.2. Handelstorg/byrom	29
12.3. Kommunehusplassen	29
12.4. ”Venteplassen”	29
12.5. Elveparken	30
12.6. Kirkeparken og 1000-års stedet	30
12.7. Eldresenteret	30
12.8. Setertun.....	30
12.9. Artillerisletta – grenseområdet	31
12.10. Innfart fra sør og nord	31
13. Funksjoner som mangler i/ved sentrum.....	31
13.1. Paviljong	31
13.2. Rasteplass	32
13.3. Trailerstopp	32
13.4. Ladepunkter	32
Det bør være tilstrekkelig med ladepunkter for el-biler i sentrum. Disse kan etableres i tilknytning til eksisterende p-plasser, både privat og offentlig parkering.	32
14. Retningslinjer for estetisk utforming for Setermoen sentrum.....	33
1 Geografisk avgrensning	33
2 Bebyggelsesstruktur	33
3 Byggeskikk	33
4 Fargesetting	34
5 Plassbelegg	34
6 Møbler	35
7 Murer og gjerder	35
8 Belysning og armaturer	35
9 Skilt	36
10 Beplantning	36
Referanseliste	37

1. Innledning

1.1. Visjon

Denne veilederen skal ha søkelys på Setermoen og hvordan sentrum skal se ut nå og formes formes videre i fremtiden.

Ved å forsterke gode kvaliteter og å satse på et enhetlig visuelt uttrykk skal sentrum fremstå som et moderne sted med røtter i tradisjon og lokale forhold.

Bygdebyen skal være et trivelig sted å oppholde seg uansett hvorfor man er der.

1.2. Bruk av veilederen

Veilederen er delt inn i to deler der kapittel 1 – 13 inneholder veiledning i estetisk utforming for Setermoen og kapittel 14 er en kortversjon og oppsummering av det samme.

1.3. Bakgrunn

Utarbeiding av estetikkveilederen er hjemlet i Reguleringsplan for Setermoen sentrum § 2 Fellesbestemmelser, vedtatt i kommunestyret 22.02.06.

Estetikkveilederen er et resultat av prosess igangsatt av Bardu kommune ved Planteknisk utvalg i april 2006 og gjennomført av et nedsatt Estetikktvalg i samarbeid med Sivilarkitekt Kjersti Olsen Solberg AS v/sivilarkitekt MNAL Kjersti Olsen Solberg.

Estetikktvalget besto av:

Anne Britt Hanstad (leder)
Halvor Eggen
Alf-Gunnar Stenhaug, COOP Midt-Troms
Geir P. Pedersen, Statens Vegvesen
Gunhild Rosenfeld, landskapsarkitekt MNLA, Statens Vegvesen
Lars Greger Bakken, Bardu kommune

Utvalget ble gitt i mandat å utarbeide et forslag til estetikkveileder med utgangspunkt i vedtatt reguleringsplan og skisseprosjekt fra Telje-Torp-Aasen arkitektkontor AS/Multiconsult AS. Veilederen skal stille krav til bebyggelse, farger, skilt, utemøblering, materialvalg, lyssetting med mer. Veilederen er revidert etter vedtak av kommunestyret den 15.06.2022 og rulleres hvert 4. år.

1.4. Mål

Bygdebyen Setermoen har sin unike identitet. Denne identiteten er knyttet til historie, historiefortelling og kultur, landskapet rundt, arkitektur, næringsliv og andre særegenheter. Det fysiske miljøet er en del av denne identiteten. Dette har betydning for stolthet og tilhørighet hos innbyggerne og for inntrykk og minner for de som reiser gjennom eller besøker Setermoen.

Et overordnet mål med estetikkveilederen er at den skal være et arbeidsverktøy i en prosess med å bevisstgjøre og deretter handle målrettet i forhold til de fysiske omgivelsene på Setermoen. Vi har alle et felles ansvar for de fysiske omgivelsene vi omgir oss med. Helhetsinntrykket bygges opp av alle de tilsynelatende små og kanskje uvesentlige detaljene. En bevisstgjøring rundt vår makt til å påvirke omgivelsene kan være med å skape et engasjement for en målrettet utvikling av sentrum.

Estetikkveilederen vil fungere som en forlenget arm i forhold til gjeldende reguleringsplaner, og tar for seg forhold som ikke dekkes av annet planverk.

Estetikkveilederen er ment som et arbeidsredskap for alle aktører i arbeidet med å skape et attraktivt sentrum. Veilederen gir politisk føring for administrasjonen, som er delegert myndighet til å fatte vedtak i byggesaker, der tiltak også skal vurderes etter plan- og bygningsloven jfr § 29-2.

Delmål for veilederen ifølge politisk mandat er som følger:

- Legge opp til et helhetlig visuelt uttrykk på Setermoen.
- Være et praktisk hjelpemiddel for alle fysiske utendørstiltak.
- Ivareta hensyn til funksjonshemmede.
- Sikre bruk av varige og driftsmessig gode materialer.

Retningslinjene i kap. 14 gjelder for området som ligger innenfor ytre avgrensning til reguleringsplanene for Setermoen Sentrum, Brinken, Artillerileiren

2. Bebyggelsesstruktur

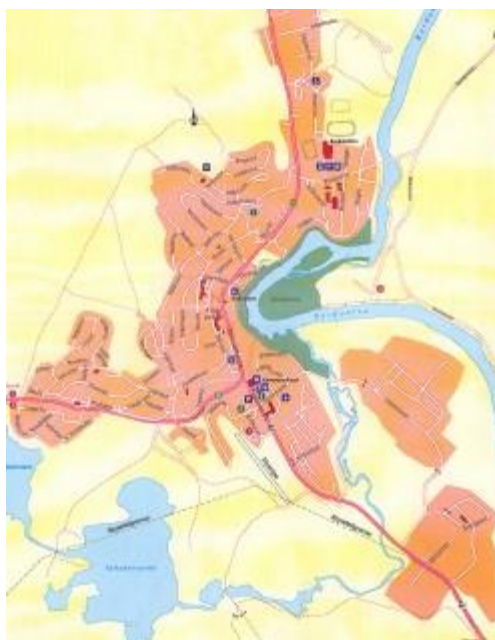
2.1. Historie

Fogd Holmboes gate/E6 og forlengelsen i Altevannsveien/RV 847 har vært et primært strukturerende element for bebyggelsen i Setermoen sentrum. Fondmotiv mot nord er Storalå og mot sør Bjørnefjellet. Bebyggelsesstrukturen hadde en lineær karakter fordi den naturlig nok forholdt seg til hovedferdselsåren. Etter hvert kom det til stikkveier, til begge sider ut fra hovedveien for å nå arealene lenger ut.

Setermoen ser på seg selv som en bygdeby og begrepet "byen" har eksistert lenge. Folk i tilliggende daler sa fra gammelt av at de skulle til byen når de skulle til Setermoen. Gamle fotografier viser at det var en sterkere grad av intimitet og bymessig preg i gateløpet i "gamle dager". Husene var riktignok mindre, lavere og i tre, men de var plassert nærmere gateløpet og avgrenset av gjerder og porter som definerte skiller mellom offentlige og private soner.

2.2. Dagen i dag

Grunnstrukturen gjennom sentrum er historisk den samme. Utviklingen med blant annet høy trafikkbelastning på Fogd Holmboes gate/E6 og forlengelsen i RV 847 har ført til at flere av stikkveiene ut fra hovedveien er forbundet med internveier parallelt i forhold til hovedveien. Disse har overtatt mye av funksjonene som adkomstvei for kjørende. Dermed kan vi se en utvikling mot rutenettsstruktur eller kvartalsstruktur. Hovedadkomst for gående/handlende er likevel Fogd Holmboes gate/E6 og forlengelsen i RV 847. Forretninger, andre næringsbygg og offentlige bygg har fremdeles sin hovedhenvendelse ut mot hovedvei.

2.3. Framtida

Gjeldende reguleringsplan for Setermoen Sentrum vedtatt februar 2006 viser en videre utvikling av kvartalsstrukturen. Molundveien og Parkveien forlenges som interne adkomstveier parallelt med hovedvei. Disse vil fungere som kjøreadkomst med tilgang til parkering. Naturlig hovedferdselsåre for fotgjengere vil fremdeles være E6 og RV 847. Slik vil det være fordi eksisterende bygningsmasse har sin hovedhenvendelse hit og fordi folk velger korteste vei mellom to punkter. Også sosialt og psykologisk er det mange grunner til at folk søker mot hovedveien gjennom Setermoen, til tross for belastningen med biltrafikk. Derfor synes det som en riktig prioritering å gi E6 gjennom sentrum Miljøgateklassifisering. Dette gir myke og harde trafikanter mulighet til å fungere godt sammen og kan bidra til at Setermoen sentrum faktisk blir mer attraktiv for alle, både fastboende og besøkende på gjennomfart.

Det vil først være ved en videre bygningsmessig fortetting og handelsmessig vekst i sentrum at parallelle adkomstveier kan få naturlig betydning som handlegater. Ny sentrumsbebyggelse i sentrum styrker tettstedet best ved å fortette områdene BFK1 og 5 i reguleringsplanen

Innregulering av byrom/plasser i reguleringsplanen i forbindelse med hovedvei er viktige grep for å oppnå gode kvaliteter i sentrum både estetisk, sosial og trafikkalt. En tydelig opprydding i og deling av funksjoner for kjørende og gående vil gjøre sentrum oversiktlig og tilgjengelig for alle.

Eksisterende plasser skal bearbeides og ”nye” plasser/byrom skal detaljutføres i egne prosjekter. Dette kan gjøres for den enkelte plass eller fortrinnsvis samlet for alle. Det er viktig å se dem i en sammenheng innbyrdes og i forhold til sentrum totalt. Hva slags funksjon skal den enkelte plass ha? Hvem skal bruke dem når? Hvordan skal plassene rangeres etter viktighet i bygdebybildet? Hvordan skal de prioriteres økonomisk med tanke på tidspunkt for gjennomføring samt kostnader til planlegging og utførelse, møblering og utsmykning?

Plassene/byrommene som skal bearbeides og/eller detaljprosjekteres er;

- Handelstorget – nord for posthuset med sammenbinding til Bekkedalen og Elveparken. ▪ Bekkedalen
- Kommunehusplassen – plassrommet mellom Kommunehuset og Veksthuset
- Venteplassen – buss, drosje nord for Gågaten kjøpesenter
- Kirkeparken
- Doktorgårdhagen
- Setertun

3. Byggeskikk

3.1. Bygningstyper og utforming

3.2.1. Historie

Bardu kirke reist i 1829 har med sitt åttekantede kirkeskip en spesiell plassering både i bygdebyens historie og som fysisk landemerke ved innkjøringen til sentrum fra nord. Den er del av Bardu kommunes tusenårssted og del av område regulert til kulturelt bevaringsområde. Kirka er fredet iht. Lov om kulturminner.

Det meste av den gamle trehusbebyggelsen i Setermoen sentrum i 1 1/2 til 2 etasjer er borte eller ombyggt til det ugjenkjennelige. Av gammel og tidlig bebyggelse som fremdeles står kan nevnes:

- Doktorgården (Eldresentret)
- Skafferiet (gamle Johnsen Hotell)
- Meierigården (revet)
- Kirkenær/Dahlberg
- Snevegården
- Kirkemo
- Bardu Sport
- Det gamle Telebygget
- Eldste del av det gamle samvirkelaget

De fleste av disse gårdene ble brukt til kombinasjonen bolig/næring. Noen har vært flyttet til sentrum fra andre steder i Bardu og har en viktig bygdehistorisk fortelling å formidle.

Saltak var dominerende takløsning. Veggkonstruksjonen var oftest laftverk i tømmer med utvendig panelkledning, men det var også innslag av murbygg og reisverkskonstruksjoner.

Vindusløsninger med oppruting i forhold til den tida bygget ble satt opp i er bevart på noen av byggene.

3.2.2. Dagen i dag

Setermoen sentrum er i dag preget av en tilfeldig og rotete sammensetning av bygninger. Stiler, volumoppbygging, takformer, fargesetting, materialer og ikke minst plassering er gjennomført tilsynelatende uten tanke om at den enkelte bygning skal inngå i en helhet.

Dagens bebyggelse er i hovedsak oppført i to etasjer, men også én etasje og tre etasjer forekommer. Det meste av byggene i det indre sentrum er brukt til næring og offentlige formål. Noen av byggene har boliger over førsteetasjenivå.

Til tross for lite helhet i bygningssammensetningen er det flere bygg fra nyere tid som i seg selv har gode arkitektoniske kvaliteter. Som eksempler kan Kommunehuset, Setertun, Veksthuset, Rema og det nye Patricias nevnes. Også Coop-bygget har kvaliteter i hovedfasade og terrengtilpasning som bør tas vare på og rendyrkes ved framtidig vedlikehold.

3.2.3. Framtida

Framtidig bebyggelse i sentrum skal oppføres i to eller tre etasjer. Gjeldende reguleringsplan tillater inntil tre etasjer og fortrinnsvis saltaksløsning. Andre takformer skal vurderes av bygningsmyndighetene. Dette må gjøres ut fra et perspektiv på helheten i det bygningsmiljøet bygningen skal være en del av.

Ved rehabilitering av eksisterende bygninger skal bygningskroppens hovedform, dimensjoner og takløsning som hovedregel beholdes som de er eller søkes tilbakeført til det opprinnelige. Unntaksvis kan dette fravikes dersom det kan begrunnes av fagkyndig at endringen er arkitektonisk til det bedre for bygget i seg selv og/eller sammenhengen det står i. Veilederen tar utgangspunkt i at ethvert bygg som er prosjektert og tillatt oppført er vurdert med omtanke for form og proporsjoner. En ukritisk endring vil kunne føre til en ubalanse i form og proporsjoner som forringer byggets arkitektoniske verdi og videre sammenhengen det tilhører.

Tilbakeføring til opprinnelig stil ved rehabilitering må vurderes i forhold til byggets arkitektoniske og bygningshistoriske verdi.

3.2. Vinduer

I sentrum bør vindusløsninger og vindusoppdeling i nybygg gjenspeile samtida. Ved renovering av eksisterende bygg skal mulighet for tilbakeføring til opprinnelig vindusutforming vurderes og gjennomføres dersom bygget som helhet har et potensial for tilbakeføring. Er det ikke et slikt potensial bør form, dimensjoner og funksjon i seg selv være styrende for valg av vindusløsninger.

3.3. Ytterdører

Ytterdører skal i utforming, materialbruk og historisk stil stå i sammenheng med resten bygget.

3.4. Materialer

3.5.1. Fasader

1. Valg av fasadematerialer ved rehabilitering og nybygg skal bygge videre på de gode kvalitetene som finnes fra før på Setermoen. Valg av fasademateriale skal gjøres ut fra den materialsammenhengen bygningen er eller blir en del av. Materiale i fasadene skal være i trepanel, teglstein eller pusset og malt mur. Ønskes andre materialer benyttet som markering for å gi del av bygget spesielt fokus eller som del av utsmykning, skal det godkjennes i byggesaken. Gode eksempler på dette er Bardu Sport, Rema og det nye Patricias gatekjøkken.

Kommunehuset behandles spesielt begrunnet ut fra viktighet og arkitektonisk verdi. De grågrønne steinplatene i fasaden skal hvis mulig videreføres ved rehabilitering.

Vindusglass skal være klart eller tilnærmet klart. For helhetens del er det viktig at vindusglass er så ensartet som mulig. Glassfelt og glassfasader kan som arkitektoniske elementer brukes til å artikulere volumoppbygging, men skal i fargesetting underordne seg resten av fasaden. Kobberfarget eller annen dominerende farge på glass bør unngås.

Horisontal oppdeling av fasaden med forskjellige fasadematerialer bør unngås.

På bygg som på grunn av tilpasning til skrått terreng får synlig sokkelmur skal fasademateriale trekkes ned over sokkelen og tilpasses terrengnivå.

3.5.2. Tak

Den gamle Setermoen-bebyggelsen hadde tak av skifer. Dette materialet har lokal forankring. Nye tak skal i utgangspunktet være av skifer, tegl, betongtakstein, papp eller metallkledning av høy kvalitet. Overflaten skal være matt med utgangspunkt i skiferens kvaliteter. Fargeskalaen skal ligge mellom sort via grått til mørk brunt.

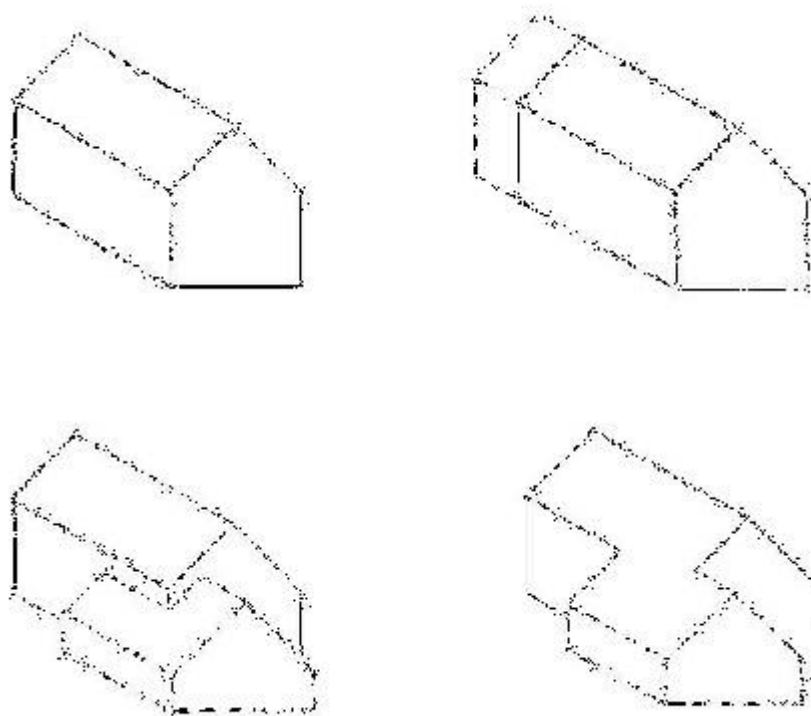
For flate tak må annen tekking tillates innafor samme fargeskala.

3.5. Tilbygg og påbygg

Det er vanskelig å legge mange generelle føringer for hvordan tilbygg og påbygg i Setermoen sentrum skal gjennomføres. Dette kommer av variasjonene i bygningsmassen. Det anbefales å få hjelp av arkitekt for å vurdere og finne den beste løsningen for det enkelte hus. Noen hovedregler kan likevel trekkes fram:

- En hovedregel er likevel at takvinkel skal være den samme som huset det bygges til. Bare unntaksvis bør denne endres og da med varsomhet og god, faglig begrunnelse.
- En hovedregel nummer to er å forlenge bygningsvolumet i lengderetningen i full høyde og bredde, med eller uten et ”mellomledd”.
- En tredje hovedregel er et lavere tilbygg i byggets lengde- og bredderetning som underordner seg hovedformen i dimensjon og griper inn i hovedformen. I denne varianten er det vesentlig at det kommer tydelig fram at det er to volumer som er sammenstilt og balanserer hverandre i form og størrelse.

4. Fargesetting

4.1. Historie

Fra gammelt av var det meste av sentrumsbebyggelsen hvitmalt. Hvit maling representerte på et tidspunkt status fordi det var vanskeligere å få tak i og dermed dyrere. Ut over dette var varmrød og okernyanser brukt. Eksempler på flotte, opprinnelige okerfarger finner vi i Kavalerileiren på noen gamle bygninger opprinnelig brukt til lagring av materiell.

Bardu kirke er i dag hvit som opprinnelig. I 1853 ble den for en periode malt engelsk rød.

4.2. Dagen i dag

Fargesammensetningen i dag på bygninger i sentrum og nærområdene er variert. Hovedfarger er likevel innenfor et spekter som stort sett virker harmonisk sammen. Mange av bygningene er malt i lyse farger i spekteret hvit, beige og grå. Det er også brukt ganske mye tegl i ulike rødtoner, fra varm teglsteinsrød til tegl i mer rosa nyanser. Ellers går det i varmhvit, beige, varmrød, okernyanser, varmgrønn og grånyanser fra det kalde grålilla (Eldresenteret) over mot det varmgrå. Fargene varierer stort sett over temaet "Jord, skog og fjell". Det gjør også Veksthuset med sin tjærebredde fasade i kombinasjon med ubehandlet osp som vil bli sølvgrå med tiden. Denne fasadebehandlingen representerer noe annet enn den mer urbane overflatebehandlingen ellers og bryter egentlig med de bygde omgivelsene. Samtidig står Veksthuset i en annen sammenheng i en "park" omgitt av furutrær og forholder seg mer til dette enn bebyggelsen rundt. Fasadebehandlingen kan ikke overføres i bruk til resten av sentrum.

Blåbygget med sin karakteristiske dekorfarge i blått står også fram som noe helt annet. Det gjelder også den modernistiske bygningsstilen. Dette byggets arkitektoniske kvaliteter vil stå bedre fram med en mer moderat fargesetting. Farge mer mot det gråblå eller "nattblå" kan benyttes hvis det er et poeng i seg selv i forhold til identitet og navnehistorie.

Som dekor rundt vinduer, på dører og ellers er det brukt mye komplementærfarger som kontrastfarge. Når nabohus har ulike hovedfarger og i tillegg bruker en komplementærfarge på dekor, blir dette for mye til sammen. Det bidrar til uorden.

4.4. Framtida

Vegger

"Bjørka og furua". På Setermoen vil det naturlige være å spille videre på flere av de allerede brukte fargene. De står godt sammen og i forhold til fargespillet i naturen som omgir stedet. Furua og bjørka kjennetegner området. Gransker vi spekteret fra det varmhvite til det svarte i en flott, lys bjørkelegg

eller fargespillet i furuas stamme og krone i skygge og i solskinn finner vi gode svar på samspill, variasjon og enhet i farge.

Hovedfarge på fasader ved nybygg og rehabilitering av nyere bygg skal gis varme farger; varmhvit, varmgrå, varmrød uten innslag av blått og ekte okernyanser med begrenset innslag av rødt. Nedtonet varmgrønn kan tillates i begrenset omfang ved Kommunehuset.

Gamle bygg i sentrum som har bevart arkitektoniske kvaliteter skal ved rehabilitering vurderes tilbakeført til opprinnelig farge i samsvar med tidspunkt for bygging. På Setermoen var de fleste bygg av betydning hvitmalte.

Bruk av ”logofarger” på fasader tillates som en markering eller i dekor. Dette gjelder bensinstasjoner så vel som andre bygg som inneholder kjedeforretninger.

Uthus og garasjer skal holdes i samme farger som hovedhus.

Dekor

Dekorfarge utvendig rundt vinduer og dører etc. skal i utgangspunktet ha farge i en fargetone som er i balanse med fasadens hovedfarge. Tilmærmet samme farge på dekor er med på å skape en helhet mellom bygninger som har ulik hovedfarge. Uttrykket blir visuelt roligere.

Tak

For tak skal fargeskalaen ligge mellom sort via grått til mørk brunt. Se også under materialer.

Taket er husets femte og ofte glemte fasade. Taket er den viktigste fasaden med tanke på fjernvirkning og hvordan bygningsmassen oppleves når den betraktes ovenfra, fra høyereliggende deler av landskapet omkring.

Grunnmur

Grunnmur skal gis en gråfarge som harmonerer med husets øvrige farger og naturlige omgivelser.

Helt lyse grunnmurer markerer seg uheldig mot mørke vegger og naturlige omgivelser fordi kontrasten blir for stor. Mørkere grunnmurer gir vanligvis huset bedre bakkekontakt og drar ikke hovedfokus mot seg. Det er sjelden heldig å bruke samme farge til vegger og grunnmur. Vanligvis er det behov for noe brytning for at huset skal beholde de riktige proporsjonene.

Gjerder

Gjerder/stakitter skal gis en varmhvit farge i selve sentrum. Utenfor sentrumskjernen kan gjerder også følge opp hovedbygningens hovedfarge.

Generelle råd

- Lyshet/mørkhet i fargen er det mest avgjørende ved utvendig fargevalg. Ved utvendig fargesetting må det alltid tas hensyn til omgivelsenes fargeholdning.
- Mørke farger får huset til å virke mindre, lyse farger får huset til å virke større.
- Hvitt og hvitaktige farger danner vanligvis en stor kontrast mot naturlige omgivelser.
- Hvitt og hvitaktige farger er mer avslørende for et hus enn mørke farger, fordi skygger avtegnes tydeligere og avslører både fine og mindre fine detaljer.
- Å framheve horisontale linjer får et bygg til å se lavere ut enn det er. Vertikale linjer får et bygg til å virke høyere enn det er.
- Altaner, balkonger og verandaer bør ha husets hovedfarge.

Forslag til farger for yttervegger. (NB! Fargegjengivelse kan være forvrengt.)

5. Plassbelegg

5.1. Kjøreveier

Offentlige kjøreveier krever en overflate som tåler høy belastning og som gir enkelt og kostnadseffektivt vedlikehold. Belastningen på hovedveiene fra tunge militære kjøretøyer er stor i dag og vil fortsette også i overskuelig framtid med Forsvarets kraftsamling på Setermoen. Asphalt skal benyttes som dekke på offentlige kjøreveier. Kantstein skal både av estetiske og kvalitetsmessig hensyn være i granitt. Granittkantstein er dyrere enn betongkantstein i utgangspunktet, men sett over litt tid vil investering i granitt være lønnsom pga. varighet både styrkemessig og estetisk.

I overganger mellom kjørebane, grøntareal og fortau langs E6/Fogd Holmboes gate og Altevannsveien skal det benyttes granittkantstein med farge lys grå og dimensjon BxH=150 x 300 mm med fas 20 mm. I kombinasjon med denne skal det benyttes storgatestein BxHxL=140 x 140 x 200 mm. Disse dimensjonene skal også brukes i kommunale veianlegg.

Miljøgateprinsippet skal gjennomføres i Setermoen sentrum på strekningen Fogd Holmboes gate/E6 med forlengelse i Altevannsveien fram til krysset Molundveien. Innsnevring av kjørebane er et av virkemidlene. På Setermoen begrenses muligheten til innsnevring på grunn av størrelse på militære kjøretøyer og annen tungtransport langs hovedveiene. Men som kompensasjon for mangel på fysisk innsnevring skal det som avgrensning av kjørebanelen brukes to rader med storgatestein som skulder mot granittkantstein. Denne løsningen gir en visuell innsnevring og det optiske bedraget gir noe av den samme effekten med tanke på fartsdemping som en reell fysisk innsnevring. Markeringen langs kjørebanelen har også høy estetisk verdi.

5.2. Gangarealer

Universell utforming med tilgjengelighet for bevegelseshemmede og synshemmede skal gjennomføres i gangarealer. Ledelinjer i form av følbare (taktile) kontrast og lyshetskontrast (visuell kontrast) skal brukes i utformingen. Veilederen *Ledelinjer i gategrunn* fra Sosial- og helsedepartementet, Deltasenteret, skal legges til grunn for utformingen. Hjelpemiddel for å kunne ivareta universell utforming ved utarbeidelse av planer er også temasamlingen *Universell utforming i plansaksbehandling*, Norsk Kommunalteknisk Forening, Forum for Fysisk planlegging 2007.

På fortau og gangveier skal det i sentrum legges asfalt. Fortau langs E6/Fogd Holmboes gate skal kantes med to rader storgatestein BxHxL=140 x 140 x 200 mm. Disse dimensjonene skal også brukes i kommunale veianlegg i sentrum.

5.3. Fotgjengeroverganger

Opphøyde fotgjengeroverganger er et virkemiddel i miljøgate. Disse viser at fotgjengere er prioritert og fører samtidig til at farten må senkes på kjøretøy. På trekningen Blåbygget til Clausengården legges det inn inntil fire slike overganger. På grunn av den tunge belastningen fra trafikk med tunge militære kjøretøyer må det tenkes spesielt på slitestyrke og vedlikehold ved valg av utforming og materialvalg. Det skal legges granittstein i skråen opp til overgangen. Selve overgangen får sliteflate i asfalt med påmalte striper eller stiper med belegningsstein.

5.4. Offentlige plasser og byrom

Universell utforming med tilgjengelighet for bevegelseshemmede og synshemmede skal på offentlige plasser og byrom. Ledelinjer i form av fargekontraster og overflatestruktur skal brukes i utformingen.

For belegningsstein skal fargeskalaen holde seg til jordfarger med fargene grå og brun/rødbrun. Skifer i rektangulært format kan brukes ved markering av spesielle områder.

På store flater skal belegningsstein brukes i kombinasjon med asfalt eller betong.

I parker kan gress kombineres med asfalt og belegningsstein.

Alt arbeid med og utførelse av plassbelegning og kantsteiner skal gjøres iht. Norsk Standard.

Granittstein skal settes i jordfuktig mørtel iht. Norsk Standard.

Betongstein med rette kanter skal settes i ”knas”, kant i kant uten fuger på komprimert seng av subbus.

Subbus er fineste tilgjengelig fraksjon av knuste masser.

5.5. Private gaterom

Med private gaterom menes privateid grunn med en halvoffentlig bruk mellom fortau/kjørevei i sentrum og fasadeliv på privateide bygninger. Det kan for eksempel være forretningsfasade som ligger tilbaketrukket i forhold til regulert fortau. Her skal eier i samarbeid med kommunen sørge for opparbeiding av arealet i tråd med Estetikkveilederen slik at det i utforming og materialbruk har en sammenheng med tilstøtende offentlig areal.

6. Møbler

6.1. Generelt om møbler

” Alt henger sammen med alt”. Det er viktig at møblering utendørs har en helhet innbyrdes og i forhold til valg av skiltløsninger og armaturvalg for belysning. Samtlige møbleringselementer som benyttes på offentlig område skal ha en helhetlig stil og uttrykk. Det private næringsliv oppfordres til å følge den offentlige standarden.

Møblene skal ha gode kvaliteter i form og materialer. Utformingen skal ha en enkelhet i design som gir brukbarhet over tid i ulike bygningsmiljøer. Det skal brukes tre, stein og metall. Innslag av metall bør ha tilnærmet samme farge som lysarmaturer og stolper til belysning og skilting. Treverket skal være oljet slik at det beholder en gylden glød eller ubehandlet slik at det over tid får en naturlig gråfarge. Det må brukes tresorter som tåler utendørs klimapåvirkning gjennom alle årstider.

6.2. Benker

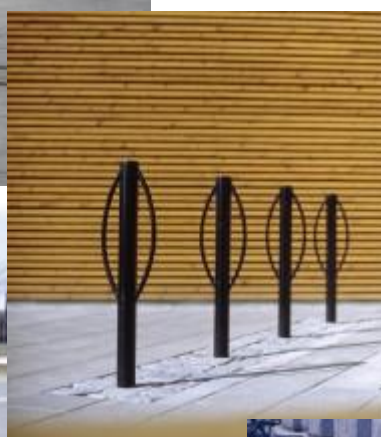
Benker kan være frittstående eller integrert i murer og annen plassmøblering langs fortau og på plasser. Benkenes utforming skal ha en fleksibilitet slik at de tåler å stå enkeltvis eller sammen – etter hverandre i kjede, ovenfor hverandre eller i vinkel. Benkene som skal benyttes kan deles i to kategorier som skal kunne kombineres:

- Benker som kjøpes ferdigprodusert fra en masseprodusent.
- Benker som designes og produseres lokalt med lokale materialer som gråstein og kjerneved av furu.

6.3. Stammebeskyttelse, Avfallsbeholdere og Sykkelstativ

Stammebeskyttelse, avfallsbeholdere og sykkelstativ skal utføres i metall og ha en utforming som har god funksjonalitet og harmonerer med øvrig møblering i formspråk og farge. De må gjerne ha en skulpturell form som har verdi i seg selv.

6.4. Pullerter

Pullerter brukes som markering av en overgang. Pullerter med eller uten lys skal på og ved kjørbare arealer ha tilstrekkelig høyde over bakken til at de er synlige fra førerplass i personbil. De skal også ha en plassering og høyde som hindrer dem i å forsvinne under snøen. Pullerter kan utføres i metall eller stein og skal harmonere med øvrig møblering i formspråk og farge.

6.5. Buskur

Buskur skal ha en luftig og enkel utforming i materialene stål, tre og glass/plexiglass. De skal være funksjonelle og gi ly for nedbør og vind. Samtidig skal de være transparente slik at utsyn og innsyn ikke hindres. De skal oppleves som trygge å vente i. Utforming og farge skal harmonere med øvrig møblering.

7. Murer og gjerder

7.1. Gjerder

Stakittgjerder

De gjerdene vi finner i sentrum i dag er noen varianter av stakittgjerder og nettinggjerder. Rundt kirka og kirkegården er det brukt et hvitmalt stakittgjerde. Stolpene har kvadratisk tverrsnitt 10x10 cm, er skråskåret i topp med fall mot gate. Stolpetoppen er dekket av et vannbord med tykkelse på 2,5 cm. Bordene i stakittet har både butt topp og ende og er 5 cm brede og 2,5 cm tykke.

Rundt Doktorgården ser det ut til at tilsvarende stakitt har vært brukt tidligere. Her står bare stolpene igjen med den formen nå. Bordene er byttet ut med netting.

Stakittgjerdet fra Bardu kirke skal brukes som prinsipp for utforming av gjerder i Setermoen sentrum. Maksimal høyde over bakken skal ikke overstige 1,5 meter. Gjerder i sentrum skal ikke blokkere sikten når en beveger seg i gaterommet. Høye gjerder kan spesielt i tettbygde områder gi uheldige romlige virkninger som bør unngås.

Støyskjermer

Bruk av støyskjerming i form av gjerder i selve sentrum skal unngås. For at støyskjermdende gjerder skal ha effekt som lydskjerming må de ha en høyde som blokkerer for sikten. Dette er ikke ønskelig i sentrum. I tillegg vil gjerder som støyskjerming i tettbygde områder kunne gi andre uheldige lydbilder. Støyskjerming bør legges i selve bygningskonstruksjonen ved nybygg og rehabilitering.

Løsning ved uteservering

For å avgrense områder for uteservering skal det velges en løsning som harmonerer med byggets og nærområdets karakter. Det skal i hvert enkelt tilfelle vurderes hvilken løsning som er best egnet.

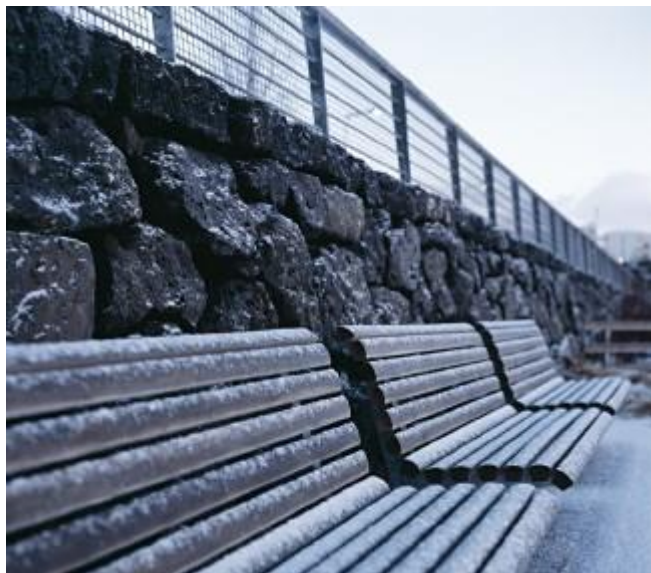
- Demonterbare pullerter i metall.
- Demonterbare pullerter i metall med horisontale mellomstag eller kjetting i samme farge som pullerter.
- Demonterbart stakittgjerde av lav type etter modell fra Bardu kirke.

7.2. Murer

Natursteinsmurer

Murer i sentrum bør utføres i naturstein. Farge skal ligge innenfor en gråskala. Det kan brukes ulike steintyper i forhold til funksjon, plassering og ønsket utforming. Det kan for eksempel brukes skifer, gråstein eller hugget stein. Valg av steintype skal ta hensyn til lokalt klima med tanke på holdbarhet og vedlikehold.

8. Belysning og armaturer

8.1. Bakgrunnsbeskrivelse belysning og armaturer

Generelt om utforming

Lyssetting er et utfordrende fagområde. Prosjektering må utføres av fagfolk. Prosjektering av lysanleggene må gjøres med varsomhet i forhold til både naturomgivelser og bygde omgivelser. Det er en rekke faktorer som må tas hensyn til. Visuell støy er viktig å unngå. Små nyanser i utforming og utplassering av utstyret kan utgjøre forskjellen mellom et vellykket og et mislykket anlegg. Lys er ikke bare et spørsmål om differensiert bruk av lystype, armatur og stolpe. Det er også et spørsmål om hva en ønsker å belyse, og hva en ønsker å sette i ”fokus” med dette lyset. Det er også et spørsmål om lysnivåer.

Håndbok 237 fra Statens vegvesen om Veg- og gatelys gir i kapittel 6 om utforming gode retningslinjer for alle forhold som må vurderes.

Design

Bardu kommune ønsker å legge til grunn et enhetlig design og visuelt uttrykk for all ny belysning i Setermoen sentrum og nærområdene. Valgte armaturer skal ha et særpreg og en form som kan bidra til en oppstramming av sentrum. Valgte armaturer skal samtidig fungere i et harmonisk samspill med bygget miljø og naturomgivelser på Setermoen. Designet skal ha et samtidsuttrykk og samtidig være tidløst i den forstand at designuttrykket kan tåle framtidens endringer av sentrum.

Farge på mast og armatur skal gi tilstrekkelig visuell kontrast gjennom hele året i forhold til omgivelsene. Dette har betydning for personsikkerhet og generelt i forhold til et ønske om synlighet og framheving av armaturenes form.

Estetikktvalget for Setermoen sentrum har gjennom en arbeidsprosess kommet fram til et utvalg av veiarmaturer og master som ønskes som formveileder i videre prosess med anskaffelse. Utvalget angir en spennvidde i design. Design på endelig valg av veiarmaturer skal føres videre i annen utendørs belysning på Setermoen. Arbeidet har konsentrert seg om veiarmaturer og veibelysning fordi disse vil være dominerende både i antall, fysisk størrelse og visuell dominans. Det er også veiarmaturene som skal på plass først i forbindelse med arbeidet med Molundveien og opprustingen av E6 gjennom sentrum. Det har også vært viktig at konseptet for veiarmaturene har en fleksibilitet både når det gjelder bruk og mulige plasseringer og også valg av lyskilder. Basiskvaliteter ut over design for løsningen som velges til slutt skal, være mulighet for framtidsrettede og gode tekniske og vedlikeholdsmessige løsninger.

Eksisterende belysning på Setermoen endres til nytt design i takt med naturlig behov for utskifting.

Estetikktvalget har tatt ut følgende løsninger som retningsgivende for videre arbeid:

Minislot Avant-Garde fra Simes, Fagerhult.
ICON, Louis Poulsen.
Horizon IV, Noral.
Vela fra Hess, Stokkan Lys
Thylia fra Schreder, URBIS.

Disse representerer alle noe helt annet enn standard ”koffertarmaturer”, samtidige er de hver for seg vidt forskjellige i uttrykk og design.

8.2.3. Lyskilder

Det skal generelt benyttes lyskilder som gir hvitt lys med fargegjengivelse så nær dagslys som mulig. Samtidig skal lyskilden tilfredsstille tekniske og opplevelsesmessige krav. Skal noe annet enn hvitt lys benyttes enkelte steder, må det være spesielt begrunnet ut fra sikkerhetsmessige krav eller ønske om å bruke lys som element i utsmykning.

Naturlig fargegjengivelse med hvitt lys er viktig av flere grunner. Man unngår forvrengninger av farger på bygde omgivelser og får dermed bedre kontroll ved fargesetting av eksteriører. I trafikksituasjoner gir det best sikkerhet på grunn av samspillet mellom hva øyet gis mulighet til å oppfatte og dermed reaksjonsevne. En tredje grunn som er spesielt viktig på våre breddegrader hvor vi opplever mørketida, er at vi supplerer manglende tid med dagslys med kunstig lys som har tilnærmet samme kvaliteter.

Kjøreveier

Belysning og design i armaturene skal brukes som et signal og forberedelse til de veifarende om at de nærmer seg et sentrum.

Utgangspunktet for gjennomføring av ny veibelysning er Fogd Holmboes gate. Fogd Holmboes gate er Setermoens hovedgate samtidig som den er E6 og hovedinnsfartsåre fra nord og sør. I første omgang skal veibelysning skiftes ut fra krysset Molundveien og forbi ny fotgjengerovergang under E6 sør for ny rundkjøring. Visjonen er en opprustning og utskiftning av samtlige veiarmaturer langs E6 fra Moegga i nord til Sætervatnet i sør, altså langs hele det tettbygde strekket gjennom Setermoen.

Samme type armaturer ønskes også brukt langs gater og plasser i resten av sentrum.

Design og teknisk løsning på armatur og mast som helhet skal gi mulighet til oppheng av bannere og ha tilkoblingspunkt for strømuttak der det vurderes som et behov.

Gangveier og underganger

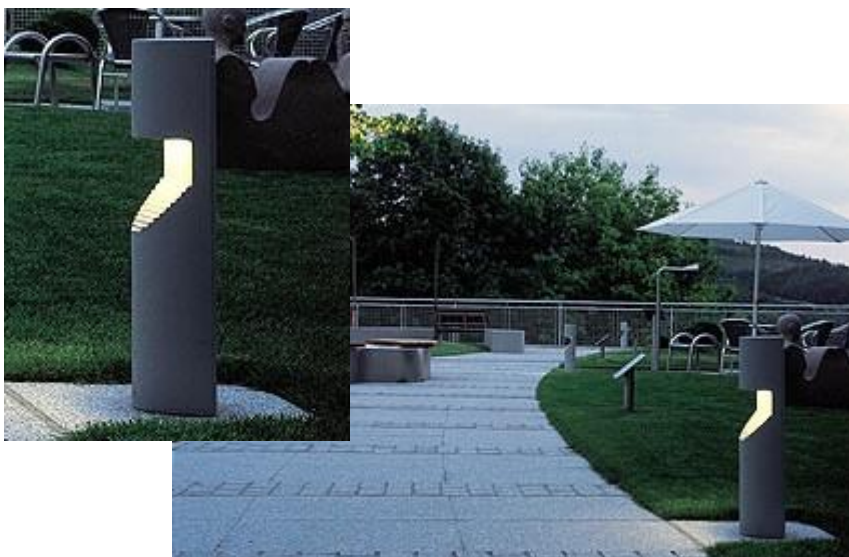
Utvalgt veiarmatur skal også benyttes i forbindelse med gangveier og fortau. Disse kan suppleres med utvalgt miljøbelysning som lyspulleter og innfelt belysning der det ut fra type aktivitet er behov for eller ønske om det.

Underganger for fotgjengere kan få et viktig løft opplevelsesmessig med god lyssetting. Utover allmennbelysning kan det også brukes ulike typer effektbelysning alene eller som del av utsmykning.

Plasser

I tillegg til bruk av valgt veiarmatur skal det for hvert enkelt plassrom utformes detaljplaner der bruk av utvalgt miljøbelysning skal inngå som del av planene. Med miljøbelysning menes her lyspulleter, innfelt belysning i for eksempel murer, fasadebelysning der fasader utgjør avgrensende vegger i plassdannelsen og eventuelt annen effektbelysning på utsmykninger, vegetasjon etc.

Design i alle typer armaturer skal harmonere i formspråk.

Fasadebelysning

Opplevelsen og inntrykket av sentrumsbebyggelsen kan forbedres ved hjelp av gjennomtenkt fasadebelysning. Estetikkveilederen vil oppfordre forretningsstanden og den enkelte gårdeier til å legge ressurser inn på dette området til beste for hele sentrum. Lyssetting er med riktig utforming og bruk et viktig redskap for å gjøre forretningsfasaden og utstillingsvinduet attraktivt for potensielle kunder. Klarer man å gjennomføre en helhet for alle, kan hele handelsområdet få et løft i fht. å tiltrekke seg kundene.

Lyssetting er et utfordrende fagområde. Prosjektering må utføres av fagfolk. Det anbefales at fasadebelysning for sentrum planlegges under ett, eller for deler av sentrum som naturlig bør sees under ett ut fra nærhet. Det er viktig med en helhet.

9. Skilt

9.1. Offentlige skilt

Veiskilt

Veiskiltingen skal gi tilstrekkelig informasjon uten å bli for dominerende. Størrelse og utforming på vei- og trafikkskilt langs offentlige veier skal følge normal i *Håndbok 050 Trafikkskilt*, fra Statens vegvesen. Definerings av skiltstørrelser er noe avhengig av type skilt og eventuelt sammenstilling. Minste tillatte størrelse iht. normal 050 skal brukes på kommunale veger det er akseptabelt. På riksvei og europavei ønskes skiltstørrelsen redusert ned til den minste akseptable størrelse

Informasjonsskilt

En enhetlig utforming av informasjonsskilt er viktig med tanke på gjenkjennbarhet og orden. Selve skiltet eller skiltene plasseres med avstand i stående rammer, gjerne med buet topp. Høyde og bredde på rammene kan varieres etter behov og plassering. Farge skal være som på lysstolper.

Selve skiltplaten gis hvit bakgrunn. Skrift skal være svart eller mørk grå. Det er viktig med god kontrast med tanke på lesbarhet for alle. Samme fonttype skal brukes på alle informasjonsskilt både i kommunal og privat regi. Logoer, bilder og andre illustrasjoner kan ha farge.

Veilederen foreslår at jerven i kommunevåpenet benyttes ved toppen av informasjonsskilt og kommunens profil Bergveronika ved bunnen.

9.2. Reklameskilt

All skilting skal underordne seg fasaden det står på og tilpasses til denne. Fasadens egen materialkvalitet og farge skal få tre tydelig fram som bakgrunn for skiltingen. Indirekte belysning av skilt tillates. Skilting skal utføres med malte bokstaver direkte på fasaden eller som utskårne bokstaver. Innvendig opplyste skilt tillates der belysningen er avgrenset til bokstaver eller emblem/logo. Ny teknologi på innvendig belyste skilt der belysningen er avgrenset til bokstaver/logo gjør at disse ikke vesentlig skiller seg fra utenpåliggende indirekte belyste bokstaver. Slike skilt skal ha regulert lysstyrke. Bokstaver kan festes direkte på vindu.

Uthengsskilt kan benyttes, men skal godkjennes i forhold til gitte kriterier for størrelse, utkragning fra vegg og høyde over bakken. Uthengsskilt virker ikke forstyrrende på fasaden, men kan være det for fotgjengeren som går mot det.

Skilt som plasseres løst og frittstående på bakken skal ikke tillates på grunn av sikkerheten for blinde og svaksynte og generell trafikksikkerhet. Denne typen skilting tillates ikke av Statens vegvesen. Slik skilting hindrer også framkommeligheten og kan virke visuelt forstyrrende.

Bokstaver malt direkte på veggen passer til mange typer bygninger og ulike fasadematerialer. Bokstøvene kan ha forskjellig form og farge, og skilttypen kan kombineres med andre skilttyper.

10. Beplantning

10.1. Bakgrunnsbeskrivelse beplantning

Trær

Trær er viktige for å skape et godt miljø, klimamessig og estetisk, fysisk og emosjonelt. Det kan være skog, klynger av trær og enkeltrær. Det kan være eksisterende trær og nyplantede trær. Trærne er viktige som romdannende elementer på Setermoen i dag, og denne kvaliteten ønskes forsterket og pleiet i framtida.

En stam allé langs E6 gjennom sentrum kan alene gi sentrum en ryggrad som rydder opp i for hold til en noe utflytende bebyggelsesstruktur. Alléen gir øyet ro ved å definere en klar retning og en klar avgrensning. Så kan bygningsmassen og underordnede plasser og landskapsrom ryddes opp i etter hvert.

På Setermoen og langs innfartene (E6) fra sør og nord finnes det fin eksisterende skog og enkeltrær. Av treslag finner vi blant annet furu, bjørk, osp og rogn. Furu og bjørk dominerer. Det ønskes at eksisterende skog og enkeltrær får komme til sin rett med rydding, tynning og pleie. Når dette blir synlig allerede ved innfartene til sentrum, vil dette være med på å løfte det estetiske inntrykket av Setermoen.

Nyplanting av trær langs E6 gjennom sentrum kan gjennomføres. Rogn, søyleosp og søylepoppel er aktuelle treslag. De er hardføre nok til å tåle klima og belastningen trafikken påfører dem, de er dekorative i form av fargevariasjoner i bladverk gjennom årstidene. Rogna har også blomster og bær. Rogn og osp er stedeigne i området. Søylepoppel har et rotsystem som kan gi utfordringer. Samtidig har den de andre etterspurte egenskapene, og tas med som et ønsket alternativ.

Trærne skal være av en slik størrelse og pleies slik at krone/løvverk kommer over sikthøyden på en personbil. Det er vesentlig å beholde god sikt fra kjørevei til fortau med tanke på oversikt og personsikkerhet. Det er også viktig å opprettholde god sikt til forretningsfasadene langs E6. Dette for å kunne vise fram Setermøens handelstilbud for reisende på gjennomfart som igjen kan gi et ønske om å stoppe opp.

Senteravstand og plassering av nye trær skal angis i detaljplaner fra Statens Vegvesen. Avstand er blant annet avhengig av valg av veiarmatur. Plassering skal tilpasses veiarmaturer og veinettet.

Lavtvoksende busker

Lavtvoksende busker skal brukes i rabatter langs hovedveier og i hageanlegg på offentlige plasser og i parker. Nøkkelord for valg av lavtvoksende busker er gode egenskaper med tanke på vedlikehold, holdbarhet og levetid. Buskene må visuelt sett også tåle lav grad av vedlikehold. De skal som trærne også være dekorative med fargespill over årstidene.

Forslag til lavtvoksende busker: Bjørkebladspirea "Island", Rødtoppet Teppespirea "Magic Carpet", Norrlandsspirea, Kryprips "Island", Vintermispel "Tromsø".

Blomster/planter

De skilles mellom Setermoen sentrum og innfartsårene til sentrum.

Langs innfartsårene skal forekomsten av naturlig viltvoksende blomster i området pleies, forsterkes og suppleres. Blomsterarter som har stor dekorativ verdi i mengde og farge skal prioriteres. Dette kan for eksempel være Geitrams, Ballblom og Reinfann.

I rabatter langs hovedveier og i hageanlegg på offentlige plasser og i parker bør det i sammenstilling med lavtvoksende busker også brukes et utvalg av stauder. Det ønskes sorter som sprer seg og danner dekkende "tepper". Artene må også her være hardføre i fht. klima og slitasje. Sammenstilling av stauder skal være slik at blomstringen spes over vår, sommer og høst.

Forslag til stauder: Kryp koll (Ajuga reptans atropurpurea og Ajuga reptans multicolor), Daggkåpa (Alchemilla), Astilbe.

11. Profilering og utsmykning

11.1. Idéer

Setermoen definerer seg selv som bygdeby. I sentrum ønsker bygdebyen å gjøre synlig symboler for liv og vekst i Bardu sammen med den urbane delen av Setermoens identitet. Bygdebyen oppfordrer kommunen til å sette av midler til kunstnerisk utsmykning i sentrums utemiljø. Utgangspunkt for idéene til symbolbruk har alle forbindelse til noe som referer til Bardu kommune som helhet.

Jerven kommunevåpen; innfelt i metall i utemøbler, dekor på informasjonsskilt, kombinasjon skulptur og lek.

Bergveronika kommuneblomst; dekor på informasjonsskilt, dekor på bannere i lysmaster.

Forsvaret skilderhuset; et fredelig symbol, kombinasjon skulptur og lek.

Vann

elveparken; åpning mot elveparken fra Handelstorget, den "blågrønne korridor" gjennom Bekkedalen der gammelt bekkedar gjenåpnes og vannteologi kan demonstreres. Bruke vann i utsmykning og lek som element for fascinasjon og læring.

Villmark

obelisken/varden i stilisert utgave som del av solur som også info og retning mot omkringliggende fjelltopper. Kombinasjon skulptur, lek og læring.

viser

Klokketårnet

kirka som samlingspunkt for historie; bruk av den gamle kirkeklokka i en skulpturell og symbolsk sammenheng.

Bonden

plogen, lekestativ i limtre.

Skogen

treverk i møblering, bruke tremateriale/halvstokk som deler av veggkledning i fotgjengerundergang under E6, rydding av skog og nyplanting langs E6.

12. Viktige områder

12.1. Hovedgate - E6

Fogd Holmboes gate/ E6 gjennom Setermoen er ”ryggraden” for hele tettstedet. Det gjelder både som strukturerende element for det bygde stedet og som senter for handelsaktivitet og servicetilbud for befolkningen på stedet og tilreisende. Samtidig er det en betydelig gjennomfartsåre for persontrafikk og transport mellom nord og sør. E6 gjennom sentrum skal følge miljøgateprinsippet mht belysning og beplantning.

12.2. Handelstorg/byrom

Handelstorg skal planlegges for å være Setermoens arena for handel og marked. Valgt plassering virker naturlig å forhold til strukturene i sentrum og tyngdepunktet handelsstanden allerede har rundt dette området. For torghandel skal det legges til rette med uttak for strøm og vann og sluksystem som fungerer til formålet. Torget skal også utformes og fungere som sosialt treffpunkt for folk i alle aldre. Det legges opp til en skulpturell bearbeiding av torget med elementer som kan benyttes i lek. Faste benker og sitteplasser innlemmes i plassmøbleringen. Vann som kilde til fascinasjon er det også et ønske om å få til her.

Visuell og fysisk kontakt mellom Handelstorget og E6 er viktig å opprettholde. Skjerming mot E6 bør opprettes med vegetasjon og fast møblering, men uten å ødelegge visuell kontakt mellom E6 og plassrommet. Plassrommet har en romlig form lik en trakt som naturlig leder blikket og inviterer inn når man passerer langs E6. Denne eksisterende kvaliteten må tas vare på.

Fra handelstorget/byrommet er det sammenbinding til Elveparken - til det ”blå og det grønne” - på tvers av E6. Her ligger det fysisk og visuelt til rette for å lage en ideell adkomst til Barduelva og Elveparken – ”den blågrønne korridoren”.

12.3. Kommunehusplassen

Kommunehuset og Veksthuset er bundet sammen visuelt og fysisk på tvers av Altevannsveien/RV847. Parkeringsarealet vest for Fv 0847er delt i to. Dette gir gående god og trygg adkomst til Veksthuset og hindrer trafikal konflikt. Parkeringsarealene er også mer oversiktlig og parkeringen kan styres ved arrangementer. Delingen gir også mulighet til gode romdannelse ved hjelp av vegetasjon og opparbeiding av avgrensninger og overganger i terrenget.

Utenfor Kommunehuset kan en del av arealet opparbeides til lekeareal. Et område for lek her bør ha et skulpturelt uttrykk som kan fungere som utsmykning så vel som til lek.

12.4. ”Venteplassen (busstopp)”

”Venteplassen” inneholder holdeplass for buss og drosje samt parkering og et lite areal regulert til park. Området må detaljutføres på en oversiktlig måte med funksjonelle løsninger for de som venter og reiser.

12.5. Elveparken

Barduelva med Elveparken er en viktig nerve og kvalitet i bygda som bør gjøres både mer synlig og tilgjengelig fra sentrum enn den er i dag. En tydelig forbindelse og nedgang til Elveparken kan opprettes fra Handelstorget. I den ”blågrønne korridoren” gjennom Bekkedalen kan tidligere bekkeløp åpnes igjen og lede an ned til Elveparken. Ved opprusting av Elveparken skal veilederens føringer følges for materialvalg, skilting, belysning og møblering.

12.6. Kirkeparken og 1000-års stedet

Den gamle, bevarte kirkeklokka kan her komme til heder og verdighet igjen ved gjennomtenkt plassering i kirkeparken. Plasseringen kan for eksempel være i akse i for hold til hovedinngangen på kirka. Den vil da være et fondmotiv når en kommer ut av kirka. Kirka og kirkeklokka på hver sin side av E6 symboliserer en ”port” til selve sentrum, kirkestedet.

12.7. Eldresenteret

Eldresenteret eller Doktorgården har en sentral plassering midt i Setermoen sentrum og er et viktig fondmotiv i ny rundkjøring. Mur med gjerde rundt Doktorgårdshagen vil danne avgrensning mot E6 og rundkjøring. Ny tørrsteinsmur som i dag (hjemlet i reguleringsplan § 5.1 med maks høyde 0,5 meter) med hvitt stakittgjerde etter mal fra Bardu kirke bør settes opp. Høyde og detaljer for å skjerme mot trafikkstøy og støv må vurderes opp mot ønsket fra omgivelsene om innsyn til Doktorgårder og hagen. Også selve bygget bør oppgraderes med tilbakeføring av eksteriør og farge til det opprinnelige, som var hvit. Den indre hagen mot vest og nord kan opparbeides med ny beplantning. Det ryddes opp i bebyggelse på nabotomt slik at den indre hagen blir attraktiv og kan kompensere for tapt areal mot sør.

12.8. Setertun

Plassrommet foran Setertun ønskes oppgradert etter arbeidet med Molundveien. Arbeidet bør omfatte plassbelegning og avgrensning/organisering av parkeringsareal samt utendørs belysning.

Trekke/allé langs Artillerileiren kan forlenges slik at den strekker seg forbi Setertun og understreker både retning på veiforløpet og definerer plassrommet foran Setertun.

12.9. Artillerisletta – grenseområdet

Forsvaret oppfordres til å etablere allé av trær (rogn, søyleosp eller søylepoppe) langs sørsiden av adkomstvei til Forsvarsmuséet og videre langs vestsiden av RV847 som avgrensning mot Artillerisletta. Skilderhuset og porten til Artillerileiren kan flyttes til adkomsten til Forsvarsmuséet. Dette grepet forsterker veiforløpet langs Artillerileiren og tydeliggjør adkomsten til museet. Denne adkomsten er dårlig definert i dag til tross for skilting. Forsterking av veiforløpet forbi Artillerileiren forbereder også ankomsten til sentrum fra RV847, som er den tredje viktige innfartsåren.

12.10. Innfart fra sør og nord

Innfartene fra sør og nord mot Setermoen sentrum er viktige for hvordan de faren langs veien opplever møtet med selve sentrum. Innfartene kan brukes som en forberedelse på hva som kommer lenger fram, slik at de faren blant annet blir klar til å gjøre noen vurderinger og valg. Det visuelle bildet folk møter vil være viktig for å oppnå en slik forberedelse. Det er flere grep som kan bidra til dette.

- Belysning og design i armaturene kan brukes som et signal og forberedelse til de veifarende om at de nærmer seg et sentrum.
- Kultivering av eksisterende skog og enkelttrær slik at skogen får komme til sin rett også i bebyggd område. Også forekomsten av naturlig viltvoksende blomster langs innfartene kan pleies, forsterkes og suppleres. Når dette blir synlig allerede ved innfartene til sentrum, vil dette være med på å løfte det estetiske inntrykket av Setermoen.
- Gang-/sykkelvei etableres hele veien fra Sætervatnet til sentrum. Trapp til undergang opparbeides i tillegg til gang-/sykkelveiforbindelsen.

13. Funksjoner som mangler i/ved sentrum

13.1. Paviljong

I dag mangler Setermoen sentrum en permanent paviljong til bruk ved markeringer og arrangementer. Alternativ løsning fungerer i form av flyttbar scene. En permanent paviljong/scene er en typisk funksjon for det indre sentrum, men bør plasseres slik at den ikke tar av dagens parkeringsareal.

13.2. Rasteplass

Setermoen mangler en rasteplass for reisende langs E6 i tilknytning til sentrum. Plassering av rasteplass må være i kort gangavstand fra sentrum. Plassering bør være i tilknytning til E6 sør for sentrum.

Rasteplassen må dimensjoneres for tilgang med bobil og campingvogn. Det bør også være lekemuligheter for barn og god informasjon om Setermoen. Tilgang til toalett og andre servicedeler må vurderes i forhold til plassering. Rasteplassens utforming og utstyr må tilpasses omgivelsene.

13.3. Trailerstopp

Organisert stoppe- og hvilested for trailer mangler også på Setermoen. Det er ønskelig at en slik funksjon legges utenfor sentrumskjernen både med tanke på plassbehov, trafikksikkerhet og luftforurensning. Plassering bør legges til det mer industripregede området langs E6 nord for sentrum.

13.4. Ladepunkter

Det bør være tilstrekkelig med ladepunkter for el-biler i sentrum. Disse kan etableres i tilknytning til eksisterende p-plasser, både privat og offentlig parkering.

14. Retningslinjer for estetisk utforming for Setermoen sentrum

1 Geografisk avgrensning

Retningslinjene gjelder for området som ligger innenfor ytre avgrensning til reguleringsplanene for Setermoen Sentrum, Brinken, Artillerileiren

2 Bebyggelsesstruktur

1. Nybygging og rehabilitering skal etterstrebe løsninger som gir en større grad av intimitet og bymessig preg til gateløpene. Bygningskropp skal fortrinnsvis plasseres ut mot gateløp/fortau med tilhørende parkeringsarealer bakenfor, alternativt i eller under bygning.
2. BFK 1 og 5 er prioriterte områder for fortetting i samsvar med arealformålet i reguleringsplanen.

Eksisterende byrom/plasser vedlikeholdes eller bearbeides med materialbruk i hht denne veilederen. Nye byrom/plasser opparbeides og utformes i en helhetlig sammenheng med tanke på funksjon og materialbruk.

3 Byggeskikk

2. Nybygg i sentrum oppføres med antall etasjer i samsvar med reguleringsbestemmelsene. Reguleringsplan angir maksimal kotehøyde på tak samt rammer for takløsning.
3. Ved rehabilitering av eksisterende bygninger skal bygningskroppens hovedform, dimensjoner og takløsning som hovedregel beholdes som de er eller søkes tilbakeført til det opprinnelige, men innenfor dagens byggetekniske krav. Unntaksvis kan dette fravikes dersom det kan begrunnes av fagkyndig at endringen er arkitektonisk til det bedre for bygget i seg selv og/eller sammenhengen det står i.
4. I sentrum bør vindusløsninger og vindusoppdeling i nybygg gjenspeile samtida. Ved renovering av eksisterende bygg skal mulighet for tilbakeføring til opprinnelig vindusutforming vurderes og gjennomføres dersom bygget som helhet har et potensial for tilbakeføring.
5. Ytterdører skal i utforming, materialbruk og historisk stil stå i sammenheng med resten bygget.
6. Valg av fasademateriale skal gjøres ut fra den materialsammenhengen bygningen er eller blir en del av. Materiale i fasadene skal være i trepanel, teglstein eller pusset mur. Ønskes andre materialer benyttet som markering for å gi del av bygget spesielt fokus eller som del av utsmykning, skal det godkjennes i byggesaken.
7. Kommunehusets fasademateriale skal hvis mulig beholdes ved rehabilitering.
8. Horisontal oppdeling av fasaden med forskjellige fasadematerialer bør unngås.
9. På bygg som på grunn av tilpasning til skrått terreng får synlig sokkelmur skal fasademateriale trekkes ned over sokkelen og tilpasses terrengnivå.
10. Vindusglass skal være klart eller tilnærmet klart. Dominerende farge på glass bør unngås.

11. Nye tak skal i utgangspunktet være av skifer, tegl, betongtakstein, papp eller metallkledning av høy kvalitet. Overflaten skal være matt med utgangspunkt i skiferens kvaliteter. For flate tak må annen tekking tillates.
12. Ved tilbygg skal takvinkel være den samme som huset det bygges til. Bare unntaksvis bør denne endres og da med varsomhet og god, faglig begrunnelse.

4 Fargesetting

1. Fargevalg som bryter med veilederens anbefalinger, skal begrunnes og behandles som byggesak. Ved tvil skal Planteknisk utvalg behandle saken.
2. Hovedfarge på fasader ved nybygg og rehabilitering av nyere bygg skal være varme farger; varmhvit, varmgrå, varmrød uten innslag av blått og ekte okernyanser uten vesentlig innslag av rødt. Nedtonet varmgrønn kan tillates i begrenset omfang ved Kommunehuset.
3. Gamle bygg med bevarte arkitektoniske kvaliteter skal ved rehabilitering vurderes tilbakeført til opprinnelig farge i samsvar med tidspunkt for bygging.
4. Bruk av ”logofarger” på fasader tillates som en markering eller i dekor. Dette gjelder bensinstasjoner så vel som andre bygg som inneholder kjedeforretninger.
5. Uthus og garasjer skal holdes i samme farger som hovedhus.
6. Dekorfarge utvendig rundt vinduer og dører etc. skal i utgangspunktet ha farge i en fargetone som er i balanse med fasadens hovedfarge.
7. For tak skal fargeskalaen ligge mellom sort via grått til mørk brunt.
8. Grunnmur skal gis en gråfarge som harmonerer med husets øvrige farger og naturlige omgivelser.
9. Gjerder/stakitter skal gis en varmhvit farge i selve sentrum. Utenfor sentrumskjernen kan gjerder også følge opp hovedbygningens hovedfarge.

5 Plassbelegg

1. Universell utforming skal ligge til grunn for planlegging og utførelse av alt plassbelegg. Veilederen *Ledelinjer i gategrunn* fra Sosial- og helsedepartementet, Deltasenteret, skal legges til grunn for utformingen.
2. Asfalt skal benyttes som dekke på offentlige kjøreveier. Kantstein skal være i granitt (kvalitetskrav)
3. I overganger mellom kjørebane, grøntareal og fortau langs E6/Fogd Holmboes gate og Altevannsveien skal det benyttes granittkantstein med farge lys grå og dimensjon BxH=150 x 300 mm med fas 20 mm. I kombinasjon med denne skal det benyttes storgatestein BxHxL=140 x140 x200 mm. Disse dimensjonene skal også brukes i kommunale veianlegg.
4. For belegningsstein skal fargeskalaen holde seg til jordfarger med fargene grå og brun/rødbrun. Skifer i rektangulært format kan brukes ved markering av spesielle områder.
5. På store flater skal belegningsstein brukes i kombinasjon med asfalt eller betong.
6. Alt arbeid med og utførelse av plassbelegning og kantsteiner skal gjøres iht. Norsk Standard.
7. Granittstein skal settes i jordfuktig mørtel iht. Norsk Standard.

8. Betongstein med rette kanter skal settes i ”knas”, kant i kant uten fuger på komprimert seng av subbus.
9. Miljøgateprinsippet skal gjennomføres i Setermoen sentrum på strekningen Fogd Holmboes gate/E6 med forlengelse i Altevannsveien fram til krysset Molundveien.
10. I opphøyde fotgjengeroverganger skal det legges granittstein i skråen opp til overgangen. Selve overgangen skal ha sliteflate i asfalt med påmalte striper, eller striper av belegningsstein.
11. På fortau og gangveier skal det i sentrum legges asfalt. Fortau langs E6/Fogd Holmboes gate skal kantes med to rader storgatestein BxHxL=140 x 140 x 200 mm. Disse dimensjonene skal også brukes i kommunale veianlegg i sentrum.
12. I private gaterom skal eier i samarbeid med kommunen sørge for opparbeiding av arealet i tråd med Estetikkeveilederens retningslinjer slik at det i utforming og materialbruk har en sammenheng med tilstøtende offentlig areal.

6 Møbler

1. Samtlige møbleringselementer som benyttes på offentlig område skal ha en helhetlig stil og uttrykk.
2. Møblene skal ha gode kvaliteter i form og materialer. Utformingen skal ha en enkelhet i design som gir brukbarhet over tid i ulike bygningsmiljøer. Det skal brukes tre, stein og metall.
3. Permanent stammebeskyttelse, større avfallsbeholdere og sykkelstativ skal utføres i metall og ha en utforming som har god funksjonalitet og harmonerer med øvrig møblering i formspråk og farge.
4. Pullerter med eller uten lys skal på og ved kjørbare arealer ha tilstrekkelig høyde over bakken til at de er synlige fra førerplass i personbil. De skal også ha en plassering og høyde som hindrer dem i å forsvinne under snøen.
5. Busskur skal ha en luftig og enkel utforming i materialene stål, tre og glass/plexiglass. Utforming og farge skal harmonere med øvrig møblering.

7 Murer og gjerder

1. Stakittgjerdet fra Bardu kirke skal brukes som prinsipp for utforming av gjerder i Setermoen sentrum. Maksimal høyde over bakken skal ikke overstige 1,5 meter.
2. Bruk av støyskjerming i form av gjerder i selve sentrum skal unngås.
3. For områdemarkering/-avgrensning for uteservering skal det velges en løsning som harmonerer med byggets og nærområdets karakter ut fra et nærmere bestemt utvalg.
4. Murer i sentrum skal fortrinnsvis utføres i naturstein. Farge skal ligge innenfor en gråskala.

8 Belysning og armaturer

1. Utforming av vei- og gatelysanlegg skal være relevant i forhold til omgivelsene. Håndbok 237 fra Statens Vegvesen, Veg- og gatelys, skal brukes som veiledning i utformingen.
2. Et enhetlig designuttrykk skal legges til grunn for all ny belysning i Setermoen sentrum og nærområdene. Valgte armaturer skal ha et særpreg og en form som kan bidra til en oppstramming av sentrum. Valgte armaturer skal samtidig fungere i et harmonisk samspill

med bygget miljø og naturomgivelser på Setermoen. Designet skal ha et samtidsuttrykk og samtidig være tidløst i den forstand at designuttrykket kan tåle framtidens endringer av sentrum.

3. Jordkabel skal gjennomføres ved utskiftning og nyetablering av utendørs belysning.
4. Design for alle typer utendørs armaturer skal harmonere i formspråk.
5. Farge på mast og armatur skal gi tilstrekkelig visuell kontrast gjennom hele året i forhold til omgivelsene.
6. Det skal generelt benyttes lyskilder som gir hvitt lys med fargegjengivelse så nært dagslys som mulig. Lyskilden skal tilfredsstille tekniske og opplevelsesmessige krav. Bruk av lyskilder med andre fargetemperaturer kan tillates etter nærmere dokumentasjon ved spesielle krav som gjelder sikkerhet eller ønske om å bruke lys som element i utsmykning.
7. Fasadebelysning skal prosjekteres av fagfolk og gjennomføres etter en helhetlig plan for hele Setermoen sentrum.

9 Skilt

1. All skilting er søknadspliktig.
2. Det er ikke tillatt med løse, frittstående skilt på bakken.
3. Størrelse og utforming på vei- og trafikkskilt langs offentlige veier, skal følge normalen i *Håndbok 050 Trafikkskilt*, fra Statens vegvesen. Minste tillatte størrelse iht. normal 050 skal brukes på kommunale veger der det er akseptabelt. På riksvei og europavei ønskes skiltstørrelsen redusert ned til den minste akseptable størrelse.
4. Informasjonsskilt skal ha skiltplate med hvit bakgrunn og svart eller mørk grå skrift. Samme fonttype(r) skal brukes på både offentlige og private informasjonsskilt. Illustrasjoner og logoer kan ha farge. På kommunale informasjonsskilt skal jerven (kommunevåpenet med eller uten bakgrunnsfarge) brukes.
5. Skilting skal utføres med malte bokstaver direkte på fasaden eller som utskårne bokstaver. Bokstaver kan festes direkte på vindu.
6. Plateskilt bør unngås. Innvendig opplyste skilt tillates der belysningen er avgrenset til bokstaver eller emblem logo. Slike skilt skal ha regulerbar lysstyrke.
7. Uthengsskilt kan benyttes. Underkant skilt skal ha minimum høyde 2,2 meter over bakkeplan. Ytterkant skilt skal ha maksimal avstand 0,6 meter fra vegg/liv. Utformingen skal ta utgangspunkt i symbol eller logo.

10 Beplantning

1. Enkeltrær, treklynger og alléer skal ryddes og pleies langs E6 og RV847 gjennom Setermoen.
2. Nyplanting av trær langs E6 gjennom sentrum skal gjennomføres ved oppgradering av E6. Nyplanting skal gjennomføres med rogn, søyleosp eller søylepoppe. Trekrone/løvverk skal ha en minimumshøyde over bakken på 1,5 meter. Senteravstand og plassering skal angis i detaljplaner fra Statens Vegvesen. Nye trær skal være framdyrket i Nord-Norge for å sikre egnethet i fht. klimapåkjenninger.
3. Lavtvoksende busker skal tåle stedets lokalklima og tåle lite vedlikehold. De skal være dekorative gjennom årstiden.

4. I rabatter langs hovedveier og i hageanlegg på offentlige plasser og i parker bør det i sammenstilling med lavtvoksende busker også brukes et utvalg av stauder.

Referanseliste

- Håndbok 237, Veileder, Veg – og gatelys, Statens vegvesen
- Ledelinjer i gategrunn, Veileder IS-1310, Sosial- og helsedirektoratet, Deltasenteret
- Universell utforming i plansaksbehandling, Norsk Kommunalteknisk Forening, Forum for Fysisk planlegging 2007
- Veg- og gateutforming, vegnormal nr. 017 Statens Vegvesen
- Bygdeutvikling Setermoen 2004, Telje-Torp-Aasen Arkitektkontor AS og Multiconsult AS seksjon 13.3 landskapsarkitekter
- Reguleringsplan for Setermoen Sentrum 2006.
- Visuell veileder for Tolga sentrum 2003, Feste Tynset as og Arkitektene Berg og Østvang AS
- Realistisk byanalyse, Karl Otto Ellefsen og Dag Tvilde